

Carrer Rosselló, 214, esc. A, 1r 1a
08008 Barcelona

Identificació de l'expedient

Resolució del procediment sancionador núm. PS 35/2021, referent a la Fundació Pere Mitjans

Antecedents

1. En data 02/07/2020, va tenir entrada a l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades un escrit d'una persona pel qual formulava denúncia contra la Fundació Pere Mitjans (en endavant, la Fundació), amb motiu d'un presumpte incompliment de la normativa sobre protecció de dades personals, i adjuntava documentació diversa sobre els fets denunciats.

En concret, la persona denunciant es queixava que la Fundació, en data 18/05/2020, va enviar un correu electrònic amb l'assumpte "...", des d'una adreça corporativa de la Fundació (...), a nombrosos destinataris particulars (63), sense utilitzar l'opció de còpia oculta, i per tant essent llegible l'adreça electrònica personal de tots ells. En el missatge se'ls convocava a una reunió telemàtica del "...", i a tal efecte, se'ls hi indicava un vincle electrònic per accedir-hi.

2. L'Autoritat va obrir una fase d'informació prèvia (núm. IP 189/2020), d'acord amb el que preveu l'article 7 del Decret 278/1993, de 9 de novembre, sobre el procediment sancionador d'aplicació als àmbits de competència de la Generalitat, i l'article 55.2 de la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, del procediment administratiu comú de les administracions públiques (d'ara endavant, LPAC), per determinar si els fets eren susceptibles de motivar la incoació d'un procediment sancionador.

3. En aquesta fase d'informació, en data 30/09/2020 es va requerir l'entitat denunciada perquè, entre d'altres, informés sobre els motius pels quals en l'enviament electrònic abans indicat no es va utilitzar l'opció de còpia oculta, i si habitualment en la resta d'enviaments electrònics que emet s'utilitza l'opció de còpia oculta, i si disposava d'algun protocol o instrucció sobre l'ús del correu electrònic.

4. En data 06/10/2020, la Fundació va respondre el requeriment esmentat a través d'escrit en què exposava el següent:

- Que *"se confirma el envío por parte de la FPM, en concreto por parte de la trabajadora (...)del correo electrónico por ustedes identificado."*
- Que *"esta Fundación siempre envía estos tipos de correos utilizando la opción de copia oculta, con excepción de este, debido a un error humano de la trabajadora indicada."*

Carrer Rosselló, 214, esc. A, 1r 1a
08008 Barcelona

- Que “*disponemos de un protocolo sobre el uso del correo electrónico dónde se le dice al trabajador que este tipo de correos masivos siempre se ha de enviar con la opción de copia oculta.*”

L'entitat denunciada adjuntava a l'escrit documentació diversa, entre aquesta, la “*Guia per a les persones treballadores per a la protecció en l'ús del correu electrònic*” elaborat per la Fundació.

5. En data 21/06/2021, la directora de l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades va acordar iniciar un procediment sancionador contra la Fundació Pere Mitjans per una presumpta infracció prevista a l'article 83.5.a), en relació amb l'article 5.1.f); tots ells del Reglament (UE) 2016/679 del Parlament Europeu i del Consell, de 27 d'abril, relatiu a la protecció de les persones físiques pel que fa al tractament de dades personals i a la lliure circulació d'aquestes (en endavant, RGPD). Aquest acord d'iniciació es va notificar a l'entitat imputada en data 02/07/2021.

6. En data 21/07/2021, la Fundació va formular al·legacions a l'acord d'iniciació, que s'aborden a l'apartat 2 dels fonaments de dret.

L'entitat imputada aportava amb el seu escrit documentació diversa, entre d'altra, la següent:

- còpia dels diferents documents emesos per l'empresa Prodades (informes, certificats, correus electrònics) relatius al compliment de la Fundació de les mesures de seguretat en matèria de protecció de dades, des de l'any 2018.
- còpia de la carta adreçada a la treballadora que va enviar el correu electrònic sense còpia oculta, en la qual se l'adverteix del fet.
- còpia dels Estatuts de la Fundació Pere Mitjans
- còpia de l'Acta 1/2020, de data 29/05/2020, de la reunió del Patronat, on un dels punts a tractar és la situació econòmica de l'entitat.
- còpia del correu electrònic de la Fundació, de data 15/07/2021, que en relació amb el controvertit correu electrònic “(...)”, de data 18/05/2020, pregunta als destinataris el següent: “(1) Considereu que ha estat un error humà i que només va succeir aquella vegada?; (2) Us ha produït algun perjudici aquest fet?; (3) Voleu que sancionin a l'entitat per aquest error?”. Del recull de les múltiples respostes rebudes, es constata la coincidència amb les respostes: (1) consideren que es tracta d'un error humà i només ha succeït una vegada; (2) no els ha causat cap perjudici; i (3) no volen que se sancioni a l'entitat.

A aquest respecte, l'entitat imputada manifestava que havia aportat els correus electrònics de resposta rebuts fins al moment, i proposava com a pràctica de prova aportar-ne més, però, a criteri de la persona instructora, es va considerar pertinent inadmetre-la per innecessària.

Carrer Rosselló, 214, esc. A, 1r 1a
08008 Barcelona

7. En data 17/11/2021, la persona instructora d'aquest procediment va formular una proposta de resolució, per la qual proposava que la directora de l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades amonestés la Fundació Pere Mitjans com a responsable d'una infracció prevista a l'article 83.5.a) en relació amb l'article 5.1.f), ambdós de l'RGPD.

Aquesta proposta de resolució es va notificar en data 18/11/2021 i es concedia un termini de 10 dies per formular al·legacions.

8. El termini s'ha superat amb escreix i no s'han presentat al·legacions.

Fets provats

La Fundació Pere Mitjans va enviar el dia 18/05/2020, des d'una adreça electrònica corporativa, un correu electrònic amb l'assumpte "(...)" a nombrosos destinataris particulars (63), sense utilitzar l'opció de còpia oculta. Això va propiciar que totes les persones destinatàries del dit correu, entre aquestes la persona denunciada, accedissin a l'adreça de correu electrònic particular de la resta de les persones a les qui es dirigia el missatge.

Fonaments de dret

1. Són d'aplicació a aquest procediment el que preveuen l'LPAC, i l'article 15 del Decret 278/1993, segons el que preveu la DT 2a de la Llei 32/2010, de l'1 d'octubre, de l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades. De conformitat amb els articles 5 i 8 de la Llei 32/2010, la resolució del procediment sancionador correspon a la directora de l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades.

El tractament de dades denunciada recau dins l'àmbit competencial de l'Autoritat en virtut del previst a l'article 156.b) de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya (EAC) i l'article 3.h) de la Llei 32/2010, en la mesura que aquest tractament s'hauria efectuat en el marc de la prestació d'un servei social especialitzat que presta la Fundació per compte del Departament de Drets Socials, i, per tant, dins les competències atribuïdes a l'Administració de la Generalitat en matèria d'affers socials.

2. L'entitat imputada no ha formulat al·legacions a la proposta de resolució, però sí que ho va fer a l'acord d'iniciació. Respecte d'això, es considera oportú reiterar a continuació el més rellevant de la resposta motivada de la persona instructora a aquestes al·legacions.

2.1 Sobre la sanció a imposar

A aquest respecte, cal partir de la premissa que l'entitat reconeix la comissió dels fets imputats, i en aquest sentit les al·legacions formulades no són al·legacions en sí mateixes tendents a desvirtuar la realitat dels fets que van motivar la incoació del procediment ni la qualificació jurídica establerta a l'acord d'iniciació, sinó que se centren a llistar un seguit de circumstàncies atenuants que considera que s'haurien de tenir en compte per valorar

Carrer Rosselló, 214, esc. A, 1r 1a
08008 Barcelona

l'oportunitat de sancionar amb una amonestació, o a l'hora de graduar l'import de la sanció, i a tal efecte aporta documentació acreditativa.

Dit això, convé assenyalar que, tal com s'indicava a la proposta de resolució, sens perjudici que es pugui considerar que en l'enviament del controvertit correu electrònic sense emprar l'opció de còpia oculta hi poguessin concórrer algunes de les circumstàncies atenuants enumerades per l'entitat, no es pot qüestionar que aquest fet va comportar un tractament de dades que va vulnerar el principi de confidencialitat de les dades personals dels afectats, doncs va permetre que tots els destinataris del dit correu electrònic poguessin conèixer les adreces electròniques particulars de la resta de destinataris, i, alhora, inferir informació sobre que tots ells eren familiars d'usuaris dels serveis prestats per la Fundació, ja que en el missatge se'ls convocava a una reunió telemàtica del "(...)", tot i que, aquesta última informació, fàcilment podria ser també coneguda per tots els destinataris del correu pel simple fet de participar a la reunió conjunta posterior a la qual eren convocats a través del correu electrònic.

L'anàlisi sobre l'eventual imposició d'una sanció econòmica, així com de les atenuants que podrien concórrer, es realitzarà al fonament de dret 4rt.

2.2 Sobre la prova proposada

Unes de les circumstàncies atenuants que l'entitat imputada exposava és que l'enviament del correu electrònic sense emprar l'opció de còpia oculta va ser un "*error humà*" puntual de la treballadora que va enviar el controvertit correu amb l'assumpte "(...)", i que aquest fet no va causar danys o perjudicis a la majoria de destinataris.

Per provar aquestes circumstàncies, l'entitat aportava una mostra important de correus electrònics, on diferents destinataris del controvertit correu responen a un sèrie de preguntes formulades per l'entitat sobre els fets imputats (reproduïes a l'antecedent de dret 6è), i en termes generals afirmen que consideren que es va tractar d'un error humà i que era la primera vegada que succeïa, i que aquest fet no els havia causat cap perjudici.

Respecte això, l'entitat va proposar com a prova, l'aportació de més respostes rebudes amb posterioritat a la presentació de l'escrit d'al·legacions a l'acord d'iniciació.

Doncs bé, a aquest respecte, la persona instructora d'aquest procediment, va indicar a la proposta de resolució, que el recull de respostes aportat era una mostra suficient per reforçar la manifestació de l'entitat que l'enviament del controvertit correu electrònic va ser un fet puntual i que la percepció general és que "l'error humà" en seria la principal explicació, així com que a la majoria de destinataris consideraven que no els hi hauria causat grans danys o perjudicis el fet que tots els destinataris del dit correu poguessin conèixer les seves adreces electròniques particulars.

Carrer Rosselló, 214, esc. A, 1r 1a
08008 Barcelona

En aquest punt, escau recordar que la manca d'intencionalitat (error humà), atenuant invocada i que es pot tenir en consideració a l'hora de graduar la sanció, no pot exonerar de la responsabilitat sobre els fets imputats, una responsabilitat que inclús la pròpia entitat assumeix reconeixent els fets. Sobre això, cal tenir en compte la doctrina del principi de culpabilitat, que considera que per atribuir la responsabilitat per les infraccions comeses al seu autor, cal que concorri l'element de culpa, dins del qual hi té cabuda les accions o omissions comeses per "*mera negligència*". A aquest respecte, assenyalar que la negligència no exigeix un clar ànim d'infringir, sinó que radica precisament en el descuit, i en aquest cas concret, en la manca d'atenció exigible de l'entitat en el compliment del deure de confidencialitat a què es refereix l'article 5.1.f) de l'RGPD, i en relació amb això, convé posar en relleu que el deure de diligència és màxim quan es fan activitats que afecten drets fonamentals, com és el dret a la protecció de dades personals.

De conformitat amb tot l'exposat, la persona instructora d'aquest procediment, va considerar pertinent que, a la proposta de resolució s'inadmetés, per innecessària, la prova relativa a que l'entitat aportés més correus electrònics de resposta, doncs es va considerar que la documentació aportada era suficient per provar que es va tractar d'un fet puntual no intencionat i que no va causar greus perjudicis a la majoria de destinataris.

3. En relació amb els fets descrits a l'apartat de fets provats, relatius a l'enviament d'un correu electrònic sense emprar l'opció de còpia oculta, cal acudir a l'article 5.1.f) de l'RGPD, que preveu el següent:

"1. Los datos personales serán:

(...)

f) tratados de tal manera que se garantiza una seguridad adecuada a los datos personales, incluida la protección contra el tratamiento no autorizado o ilícito y contra su pérdida, destrucción o daño accidental, mediante la aplicación de medidas técnicas u organizativas apropiadas ("integridad y confidencialidad")".

Aquest principi d'integritat i confidencialitat previst per l'RGPD, cal complementar-lo amb el deure de secret que està recollit a l'article 5 de la Llei orgànica 3/2018, de 5 de desembre, de protecció de dades personals i garantia dels drets digitals (en endavant, LOPDGDD), el qual estableix el següent:

"Article 5. Deure de confidencialitat

1. Els responsables i encarregats del tractament de dades així com totes les persones que intervinguin en qualsevol fase d'aquest estan subjectes al deure de confidencialitat a què es refereix l'article 5.1.f) del Reglament (UE) 2016/679.

2. L'obligació general que assenyala l'apartat anterior és complementària dels deures de secret professional de conformitat amb la normativa aplicable.

3. Les obligacions que estableixen els apartats anteriors es mantenen encara que hagi finalitzat la relació de l'obligat amb el responsable o encarregat del tractament".

Així mateix, procedeix mencionar l'article 13 de l'LPAC, que enumera un catàleg de drets de les persones en les seves relacions amb les administracions públiques, en el qual es recull expressament a la lletra h) el dret "*A la protecció de dades de caràcter personal, i en particular a la seguretat i confidencialitat de les dades que figurin als fitxers, sistemes i aplicacions de les administracions públiques*".

Durant la tramitació d'aquest procediment s'ha acreditat degudament el fet descrit a l'apartat de fets provats, que és constitutiu de la infracció prevista a l'article 83.5.a) l'RGPD, que tipifica la vulneració dels "*principios básicos para el tratamiento (...)*", en relació amb l'article 5.1.f) del mateix RGPD.

La conducta que aquí s'aborda s'ha recollit com a infracció molt greu a l'article 72.1.i) de la LOPDGDD, en la forma següent: "*i) La vulneració del deure de confidencialitat que estableix l'article 5 d'aquesta Llei orgànica.*"

4. Al tractar-se la Fundació Pere Mitjans d'una fundació privada sense ànim de lucre, com s'indica a l'article 3 dels seus estatuts, i que es troba registrada com a tal en el Registre de fundacions privades de la Generalitat de Catalunya, resulta d'aplicació el règim sancionador general previst a l'article 83 de l'RGPD.

L'article 83.5 de l'RGPD preveu per a les infraccions allà previstes, se sancionin amb una multa administrativa de 20.000.000 d'euros com a màxim, o tractant-se d'una empresa, d'una quantia equivalent al 4% com a màxim del volum de negoci total anual global de l'exercici financer anterior, optant-se per la de major quantia. Això, sens perjudici que, amb caràcter addicional o substitutiu, es pugui aplicar alguna altra de les mesures previstes a l'article 58.2 RGPD, especialment, la contemplada a la dicció b), consistent en una amonestació.

Per la seva banda, l'article 83.2 de l'RGPD determina el següent, quant a la graduació de la quantia de la multa administrativa:

"2.Las multas administrativas se impondrán, en función de las circunstancias de cada caso individual, a título adicional o sustitutivo de las medidas contempladas en el artículo 58, apartado 2, letras a) a h) y j). Al decidir la imposición de una multa administrativa y su cuantía en cada caso individual se tendrá debidamente en cuenta:

a) la naturaleza, gravedad y duración de la infracción, teniendo en cuenta la naturaleza, alcance o propósito de la operación de tratamiento de que se trate así como el número de interesados afectados y el nivel de los daños y perjuicios que hayan sufrido;

b) la intencionalidad o negligencia en la infracción;

c) cualquier medida tomada por el responsable o encargado del tratamiento para paliar los daños y perjuicios sufridos por los interesados;

- d) el grado de responsabilidad del responsable o del encargado del tratamiento, habida cuenta de las medidas técnicas u organizativas que hayan aplicado en virtud de los artículos 25 y 32;*
- e) toda infracción anterior cometida por el responsable o el encargado del tratamiento;*
- f) el grado de cooperación con la autoridad de control con el fin de poner remedio a la infracción y mitigar los posibles efectos adversos de la infracción;*
- g) las categorías de los datos de carácter personal afectados por la infracción;*
- h) la forma en que la autoridad de control tuvo conocimiento de la infracción, en particular si el responsable o el encargado notificó la infracción y, en tal caso, en qué medida;*
- i) cuando las medidas indicadas en el artículo 58, apartado 2, hayan sido ordenadas previamente contra el responsable o el encargado de que se trate en relación con el mismo asunto, el cumplimiento de dichas medidas;*
- j) la adhesión a códigos de conducta en virtud del artículo 40 o a mecanismos de certificación aprobados con arreglo al artículo 42, y*
- k) cualquier otro factor agravante o atenuante aplicable a las circunstancias del caso, como los beneficios financieros obtenidos o las pérdidas evitadas, directa o indirectamente, a través de la infracción.”*

Al seu torn, l'article 76.2 de l'LOPDGDD disposa que, a banda dels criteris establerts a l'article 83.2 RGPD, també es poden tenir en compte els següents:

- “a) El caràcter continuat de la infracció.*
- b) La vinculació de l'activitat de l'infractor amb la pràctica de tractaments de dades personals.*
- c) Els beneficis obtinguts com a conseqüència de la comissió de la infracció.*
- d) La possibilitat que la conducta de l'afectat hagi pogut induir a la comissió de la infracció.*
- e) L'existència d'un procés de fusió per absorció posterior a la comissió de la infracció, que no es pot imputar a l'entitat absorbent.*
- f) L'afectació als drets dels menors.*
- g) Disposar, quan no sigui obligatori, d'un delegat de protecció de dades.*
- h) La submissió per part del responsable o encarregat, amb caràcter voluntari, a mecanismes de resolució alternativa de conflictes, en els supòsits en què hi hagi controvèrsies entre aquells i qualsevol interessat.”*

En aquest cas, tal com exposava la persona instructora en la proposta de resolució, es considera que escau substituir la sanció de multa administrativa per la sanció d'amonestació prevista a l'article 58.2.b) de l'RGPD. En aquest sentit, dels criteris previstos a l'article 83.2 de l'RGPD, alguns d'ells invocats per la Fundació com a criteris atenuants, es tenen en compte els següents:

Carrer Rosselló, 214, esc. A, 1r 1a
08008 Barcelona

- El nombre d'enviaments efectuats i el nivell de perjudicis causats – En aquest punt, cal tenir en compte que es tracta d'un enviament puntual d'un correu electrònic sense còpia oculta que tenia com objecte principal convocar una reunió telemàtica a les famílies del centre, i sobre això, cal indicar que la informació que es podria inferir del text del correu electrònic, el fet que tots els destinataris eren familiars d'usuaris dels serveis prestats per la Fundació, és una informació que fàcilment podria ser també coneguda per tots els destinataris del correu pel simple motiu de participar a la reunió conjunta posterior a la qual eren convocats a través del correu electrònic. Així mateix, cal també tenir en compte que segons afirmen la majoria de destinataris, el fet no els ha causat cap perjudici (art.83.2.a RGPD).
- La manca d'intencionalitat (art.83.2.b RGPD).
- L'avís a la treballadora que va enviar el correu electrònic per evitar que es repeteixi un fet similar (art. 83.2.c RGPD).
- No es té constància que la Fundació hagi comès amb anterioritat cap infracció ni ha estat sancionada en matèria de protecció de dades, malgrat haver estat denunciada en diverses ocasions per la mateixa persona denunciant (art.83.2.e RGPD).
- La categoria de les dades personals afectades per la infracció – no es té constància que afectés a categories especials de dades (art.83.2.g RGPD).
- La manca de beneficis com a conseqüència de la infracció (art. 83.2.k RGPD i 76.2.c LOPDGDD).
- La Fundació disposa d'una "*Guia per a les persones treballadores per a la protecció en l'ús del correu electrònic*", en la qual s'indica de forma expressa l'ús de l'eina de còpia oculta en l'enviament de correus amb diferents destinataris, i l'existència del compromís de complir amb la normativa de protecció de dades, com s'infereix de la documentació que acredita que l'entitat compta amb assessorament extern per part d'una empresa dedicada al sector de la protecció de dades, per dur a terme formació, informes d'anàlisis de riscos i seguiment de mesures de seguretat (art. 83.2. k RGPD).
- La naturalesa de l'entitat, que no té ànim de lucre (art. 3 dels seus Estatuts), el seu reconeixement dels fets imputats (art.83.2. k RGPD), afegit a la delicada situació econòmica en que es troba aquesta entitat, com es recull a l'Acta 1/2020 del Patronat de data 29/05/2020, anterior per tant a la data de presentació de la present reclamació davant l'Autoritat

5. Davant la constatació de les infraccions previstes a l'art. 83 de l'RGPD en relació amb fitxers o tractaments de titularitat privada, l'article 21.3 de la Llei 32/2010, de l'1 d'octubre, de l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades, faculta la directora de l'Autoritat perquè la resolució que declara la infracció estableixi les mesures escaients perquè cessin o se'n corregeixin els efectes. No obstant, en el present cas no escau requerir cap mesura per cessar o corregir els efectes de la infracció, atès que es tracta d'un fet aïllat i puntual, amb el qual s'hauria consumat els efectes de la infracció.

Per tot això, resolc:

Carrer Rosselló, 214, esc. A, 1r 1a
08008 Barcelona

1. Amonestar la Fundació Pere Mitjans com a responsable d'una infracció prevista a l'article 83.5.a) en relació amb l'article 5.1.f), ambdós de l'RGPD.

No cal requerir mesures correctores per corregir els efectes de la infracció, de conformitat amb el que s'ha exposat al fonament de dret 5è.

2. Notificar aquesta resolució a la Fundació Pere Mitjans.

3. Ordenar que es publiqui aquesta resolució al web de l'Autoritat (apdcat.gencat.cat), de conformitat amb l'article 17 de la Llei 32/2010, de l'1 d'octubre.

Contra aquesta resolució, que posa fi a la via administrativa d'acord amb els articles 26.2 de la Llei 32/2010, de l'1 d'octubre, de l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades, i 14.3 del Decret 48/2003, de 20 de febrer, pel qual s'aprova l'Estatut de l'Agència Catalana de Protecció de Dades, l'entitat imputada pot interposar, amb caràcter potestatiu, un recurs de reposició davant la directora de l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades, en el termini d'un mes a comptar des de l'endemà de la seva notificació, d'acord amb el que preveuen l'article 123 i següents de l'LPAC. També pot interposar directament un recurs contenciós administratiu davant els jutjats contenciosos administratius, en el termini de dos mesos a comptar des de l'endemà de la seva notificació, d'acord amb els articles 8, 14 i 46 de la Llei 29/1998, de 13 de juliol, reguladora de la jurisdicció contenciosa administrativa.

Si l'entitat imputada manifesta a l'Autoritat la seva intenció d'interposar un recurs contenciós administratiu contra la resolució ferma en via administrativa, la resolució se suspendrà cautelarment en els termes previstos a l'article 90.3 de l'LPAC.

Igualment, l'entitat imputada pot interposar qualsevol altre recurs que consideri convenient per defensar els seus interessos.

La directora,